

POSUDEK VEDOUCÍHO BAKALÁŘSKÉ PRÁCE Historický ústav FF UHK

Autor práce: Martin Senko

Studovaný program a ročník: B0114, A120001 Historie se zaměřením na vzdělávání, 3. ročník

Název práce: Typologie struktury venkovských sídel opočenského panství na počátku novověku

Vedoucí práce: PhDr. Ondřej Tikovský, Ph.D.

Oponent práce: doc. PhDr. Martin Šandera, Ph.D.

Rozsáhlá kvalifikační práce Martina Senka představuje zajímavý pokus nahlédnout na jednu z mnoha rovin pojmu „panství“. Těžištěm jeho zájmu nebyla vrchnost, její sídla, města a městečka se svou hospodářskou rolí, ani správní uspořádání a fungování panství jako majetkové a územní jednotky, nýbrž prostor venkova.

Ke svému výzkumu si zvolil rozsáhlý celek panství Opočno, které se pro svůj význam dlouhodobě těší zájmu badatelů. Časový rozsah práce pak autorovi dovolil sledovat předmět svého zájmu prostřednictvím různorodých pramenů. Jeho metodou se stalo vytváření určitého rastru, kterým s většími či menšími časovými odstupy pokrýval sledovaný dějinný úsek. Jednotlivými pevnými body postupně zaplňovat obraz venkova na panství. Do tohoto rastru, mozaiky, je pak možné klást další dílčí zjištění, popsaná místa či témata a časové úseky propojovat na základě obecnějších poznatků historické vědy.

Kladem a současně objektivním limitem je samozřejmě skutečnost, že povaha pramenů neumožňuje vést tematicky homogenní výkladovou linii u každého ze sledovaných fenoménů. Autor tak s každou pramennou sondou otevírá jiný z mnoha možných úhlů pohledů na tvář opočenského venkova. Některá zjištění jsou pak nutně statická, tj. fixovaná pouze na konkrétní čas, jehož otisk zachycuje pramen. Je důležité, že si je autor této skutečnosti vědom a nepodléhá možné zkreslující představě neměnnosti jím uváděných údajů v delším čase, který práce zachycuje. Pochopitelně při takto pojetém teritoriálně rozsáhlém celku a záběru několika staletí nebylo možné jednotlivě dopátrávat projevy a příčiny „pohybu“ u konkrétních sídel či objektů.

Martin Senko využil prameny místního původu i prameny původu centrálního, které snáze dovolují širší srovnání. Jejich obsah se vztahuje k hospodářským dějinám, demografii, geografii, k urbanismu. Jednalo se o klasické písemné záznamy i prameny kartografické. Při studiu tak musel excerpat

informace různými postupy, což zvyšuje hodnotu odvedené práce. Autor při jejich výkladu vycházel z rozsáhlé četby odborné literatury, jejíž znalost na stránkách práce průběžně prokazuje. Rovněž osvojení poznatků z tohoto souboru odborných děl si zasluhuje ocenění.

Struktura práce je originální retrospektivním postupem výkladu. Autor nejprve konstatuje konečný stav na závěr vymezeného časového úseku a od něj odvíjí svou cestu hlouběji do minulosti. Lze odhadnout, že nejnáročnější pasáže představuje typologizace sídlišť dle údajů stabilního katastru, zejména autorův pokus o rozčlenění sídlišť do jedenácti typů uspořádání zástavby a o identifikaci typů plužin. Svá zjištění dále propojuje a dospívá k desítkám možných kombinací, které alespoň obecně (a hlubší pohled nebyl v bakalářské práci možný) zasazuje do rámce přírodních podmínek a historického vývoje.

Není cílem posudku podrobně sledovat veškeré stránky práce, která byla předmětem početných vzájemných diskusí. Lze shrnout, že M. Senko doložil dovednost práce s pramenem a projevil nápaditost v uvažování i ve zpracování tématu, schopnost klást si otázky, pozorovat a uplatnit dříve publikované poznatky. Technicky zdařile zvládl zapojit a představit značné množství shromážděných dat. K obsáhnutí zvoleného tématu bylo třeba houževnatosti a průběžného osvojování nových dovedností. Jako vedoucí práce mohu s uspokojením konstatovat, že autor pracoval soustavně, pravidelně konzultoval a celkově byl otevřen učení se. V průběhu práce významně rozšířil své způsobilosti a znalosti, díky nimž se stal podstatně zkušenějším studentem. Kvalifikační spis tím splnil svůj účel.

Práci navrhuji hodnotit stupněm A.

V Praze dne 15. ledna 2024

dr. Ondřej Tikovský